

## Vastaus kirjalliseen kysymykseen Suomen rahoitusasemasta Schengen-ulkorajavalvonnassa

### Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Kaisa Juuson /ps ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 303/2019 vp:

*Millä tavalla hallitus varmistaa, että Suomen itärajan — joka on myös EU:n ulkoraja — valvonnan kustannukset jakaantuvat oikeudenmukaisesti Schengen-valtioiden välillä?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus (SEUT) määrittää, että unionilla ja jäsenvaltioilla on jaettu toimivalta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueeseen liittyvissä kysymyksissä. Samalla on sovittu, että unioni kehittää politiikan, jonka tarkoituksena on ottaa vaiheittain käyttöön yhdenmukainen ulkorajojen valvontajärjestelmä. Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyksiköstä noudattaen toimenpiteistä, joilla otetaan vaiheittain käyttöön yhdenmukainen ulkorajojen valvontajärjestelmä.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1896 eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta (jäljempänä eurooppalainen raja- ja merivartiostoasetus) tulee voimaan 4.12.2019. Asetuksen mukaan vastuu ulkorajavalvonnasta on jaettu jäsenvaltioiden ja unionin välillä siten, että jäsenvaltioilla on edelleen ensisijainen vastuu ulkorajavalvonnasta ja omien ulkorajaosuuksiensa turvallisuudesta. Lisäksi Euroopan raja- ja merivartiostovirasto (Frontex) tukee ulkorajavalvontaa. Ensisijaisen vastuun mukaisesti tosiasiallinen kustannusvastuu lankeaa siis raskaampana niille jäsenvaltioille, joilla on runsaasti ulkorajaa valvottavanaan.

Euroopan unionin ulkorajavalvonta perustuu yhteiseen säädösperustaan ja standardeihin. Keskeisin jäsenvaltioita suoraan velvoittava asetus on Schengenin rajasäännöstö, jossa säädetään, että ”EU-maiden on osoitettava riittävästi asianmukaista henkilökuntaa ja voimavaroja varmistaa ulkorajojensa valvonnan tehokkuuden ja yhtenäisen korkean tason. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että rajavartijat ovat alaan erikoistuneita ja asianmukaisen koulutuksen saaneita ammattilaisia.” Euroopan unionissa myös valvotaan, että ulkorajavalvonnan taso täyttää yhdessä sovitut vaatimukset ja että puutteet korjataan. Valvonta perustuu Euroopan komission ja jäsenvaltioiden hallinnoimaan Schengenin arviointi- ja valvontamekanismiin sekä Frontexin tekemään jäsenvaltioiden haavoittuvuusarviointiin.

## Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 303/2019 vp

Kansalliset viranomaiset toteuttavat käytännön ulkorajavalvonnan kunkin jäsenvaltion omilla ulkorajoilla. Suomessa tästä tehtävästä vastaa Rajavartiolaitos. Jäsenvaltiot vastaavat myös kansallisten viranomaisten tarvitsemista resursseista. EU:ssa ei ole olemassa menettelyä, jolla ulkorajavalvonnan kustannuksia tasattaisiin jäsenmaiden kesken.

EU tukee rahoitusohjelmakaudella 2014 – 2020 jäsenmaiden ulkorajavalvonnan kehittämistä sisäisen turvallisuuden rahaston avulla. Rahastosta on rahoitettu vuosittain muun muassa Rajavartiolaitoksen hankintoja ja hankkeita.

Seuraavan, vuonna 2021 alkavan EU:n monivuotisen rahoituskauden valmistelu on käynnissä. Tällä kaudella tulee olemaan vastaava ulkorajavalvonnan kehittämistä tukeva rahasto, jonka jaettavissa olevaa rahoitusta ollaan todennäköisesti kasvattamassa merkittävästi. Neuvotteluissa keskustellaan parhaillaan rahoituksen kohdentamisperiaatteista. Suomi on korostanut pitkän itärajan merkitystä rahoituksen kohdentamisperusteena ja muutenkin suoraan jäsenvaltioille kohdennettavan rahoituksen merkitystä. Vain toimintakykyiset jäsenvaltioiden viranomaiset mahdollistavat Euroopan unionin ja Schengenin alueen tehokkaan ulkorajavalvonnan, mukaan lukien Frontexin toimintaedellytykset. Lopulliset rahoitussummat ja kohdentamisperiaatteet vahvistetaan vuosien 2020 – 2021 aikana.

Euroopan unioni on viimeisen kolmen vuoden aikana sopinut useista ulkorajavalvontaa vahvistavista toimenpiteistä. Merkittävin näistä on uudistettu eurooppalainen raja- ja merivartiostoasetus. Frontexin operatiivista toimintakykyä vahvistetaan luomalla vuoteen 2027 mennessä jopa 10 000 rajavartijan pysyvä joukko. Osallistuminen viraston toimintaan on jäsenvaltioille entistä sitovampaa ja velvoittavampaa. Uutta on toimivallan antaminen myös Frontexin virkamiehille; tulevaisuudessa jäsenvaltioiden rajavartijoiden lisäksi voi ulkorajoilla olla myös eurooppalaisia rajavartijoita. Tätä nykyistä suurempaa joukkoa voidaan suunnata samaan tapaan kuin tälläkin hetkellä avuksi jäsenvaltioihin, joilla on haasteita EU:n ulkorajoilla.

Uusi eurooppalainen raja- ja merivartiostoasetus parantaa osittain kansallisen rahoituksen tilannetta. Jäsenmaat saavat Frontexin käyttöön asettamastaan henkilöstöstä jatkossa korvausta myös kiinteiden palkkojen osalta. Korvaus lasketaan EU:n määrittämän peruspalkan pohjalta, korjaten sitä kunkin jäsenvaltion mukaisella korjauskertoimella. Suomen korvaustaso tulisi alustavien laskelmien mukaan olemaan noin puolet henkilöstön palkkakustannuksista. Tarkemmat korvauskäytännöt saadaan selville täytäntöönpanosäädösten valmistelussa sekä Frontexin hallinto-neuvoston päätöksillä. Suomi on korostanut johdonmukaisesti korvausasiaa koskevissa neuvotteluissa, että osallistuvien jäsenvaltioiden korvaukset saataisiin mahdollisimman kattaviksi. Suomen aloitteesta asetusneuvotteluiden aikana jäsenmaiden lyhytaikaisten komennusten korvauksia nostettiin verrattuna komission alkuperäiseen asetusehdotukseen.

Suomi on pyrkinyt aktiivisesti vaikuttamaan EU:n rahastojen varojen oikeudenmukaisempaan jakaantumiseen jäsenvaltioiden välillä sekä Frontexin korvaustasojen nostamiseen. Ulkorajavalvonta on edelleen ensisijaisesti jäsenvaltioiden vastuulla. Näin myös kustannukset ulkorajavalvonnasta ovat pääosin jäsenvaltioilla.

**Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 303/2019 vp**

Sisäministeriö huomioi talousarvioesityksissään muun muassa Schengen-arvioinnissa Suomelle annetut suositukset sekä eurooppalaisen raja- ja merivartiostoasetuksen toimeenpanosta aiheutuvat lisävelvoitteet. Rajavartijoiden määrää ollaan jo nyt lisäämässä ja tullaan edelleen lisäämään hallituskaudella. Suomen ulkorajapolitiikassa Euroopan unionissa eurooppalaisen rahoituksen saatavuus Suomeen säilyy jatkossakin keskeisenä vaikuttamistavoitteena.

Helsingissä 29.11.2019

Sisäministeri Maria Ohisalo